

БІОТЕКА

ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

~~11.634.~~

~~85155~~

~~85100~~

Наименование из Ж.т. укр.
литератури Ефремова для
коллекції в Туркестан та
орєднування.

Єдиний авторський
примірник віддається
бібліотеці Наук. тов.
і.м. Шевченка.

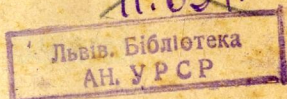
9. IV 1935

Григорій Ісєнєв

Тожто в 1000 примірник-
ках. Крім 30 прим. автор-
ських дарових для редакції
наставців, Центральної ради
та інших установ все прозо-
но потібно в холен. укр. про-
мади міста троїцька.

Кілока приєднаних, виступа-
них автором в червні 1918р.
з в'язничного лагера в
Холмі, отримав у цензурі
міністерства війни у Відні
місто дати до друку згадо-
ваних авторів. Добігався
він про се від дивізію австр.
цензора а мігніного
урадовця правительсва
Директорі в Кам'янці в
серпні 1919р. Автор

06 10
Видання Української Громади м. Троїцька
число III.

ІДЕАЛИ Тараса Шевченка.

НАПИСАВ

~~85164~~

ГРИЦЬ ВИСЕЛЕНЕЦЬ.

Лтр. Бабик

Реферат читаний автором на Вечерницях у на-
ять 57 роковин смерті Т. Шевченка улаштованих
Українською Громадою м. Троїцька дня 10. III 1918 р.
25. II

Ціна 40 коп.

Ш 5(2-Ш) 5-4 Ш с в ч е н и я 2

Українське е читається як руське э, и як ы,
є як руське е або ѣ.

Житєпис Тараса Шевченка.

Тарас Шевченко уродився 25 лютого (февра-
ля) 1814 р. в селі Моринцях, звенигородського
повіта, київської губернії. Ціле його життя—одно
пасмо горя. Батьки його були простими мужиками
і панськими крепаками. Малий Тарас втерпівся
биття від злющої мачухи, а так само від п'яниці
дяка, Губського, що у його Шевченко учився чи-
тати. Тарас пішов у науку до другого дяка, але і
цей обернув його в наймита. Хлопчина втік у
Лисянку, до діякона' маляра, бо мав велику охоту
навчитись малювати. Діакон запряг хлопця носити
воду і ростирати краску. Малювати його не учив.
Гнеть подався Тарас до другого маляра. Цей по-
дивився хлопцеві на руку і заявив, що Шевченко
не здатен не то до малювання, але навіть до шев-
ства або бондарства. Тарас вернувся до дому і
став за пастуха. Пастухом він був лихим, бо за-
сиджувався над книжкою або малюнками, згодом,
забрали його як крепака до послуги поміщикови.
З своїм паном мусів Тарас перебувати у Вілні то у
Варшаві. Як панський лакей малював він крадьком,
далше. За це казав його пан сікти різками. По-
бачив поміщик, що крепак маляр принесе йому
більше хісна як лакей. Тому віддав Тараса в нау-
ку до маляра у Варшаві, а опісля в Петрограді.
Тут пізнався Шевчевченко з українцем, малярем

Сошенком. Цей познайомив Тараса з руським письменником Жуковським, малярем Брюловим і українським писателем Гребінкою. Ці люди занялися Шевченком, що тепер щиро взявся до науки. Брюлов намалював портрет Жуковського. Образ продано за 2500 карбованців і на ці гроші викуплено Тараса з крпацтва в 1838 році. Тепер вступив Шевченко учником у малярську академію в Петрограді. Хоч визволився з неволі, не забував він про нещаливу Україну, про свою крпацьку сімю. Журився недолею родини, допомагав їй радою і грошем. Рідної мови не соромився, але противно зачав складати по вкраїнському гарні вірші. В 1840 р. випечатав кілька своїх писань в Петрограді під заголовком „Кобзар“. Шевченко відразу зробився славним. Руські письменники стали його намовляти, щоби він кинув українську мову і зачав писати по московськи. Тарас не послухав і відповів їм віршом:

Теплий кожух — тільки шкода не на мене шитий,
А розумне ваше слово брехнею підбите.

Як докінчив Шевченко академію, поїхав у рідні сторони, а незабаром став учителем малярства в київськiм університеті! У Києві пристав він до тайного українського товариства, Кирило-Мефодієвського брацтва. Через зраду арештовано членів цього брацтва. Їх покарано вязницею то засланням. Найдужче потернів Шевченко. За приналежність до цього товариства і гострі вірші против царів, уряду та лиходіїв-панів заслано Тараса в 1847 р. в салдацькі карні роти за Урал, в оренбурзькі

тоді дуже дикі кіргізькі степи, а даліше в кріпость Орск. Шевченкові заборонено писати і малювати, та він писав і малював даліше крадьком. Дізналось про це начальство та вислало його в кріпость Новопетровськ, де почта приходила всього два рази в рік. З Шевченком поводитись дуже гостро і грубо. Хоч його через 10 літ в 1857 р. випущено заходами його пріятелів на волю, не міг він жити на Україні, бо дошукуючи йому поліцейські. Жив Тарас даліше в Петрограді, писав вірші, зложив український буквар, заходився писати дешеві гарні книжочки для українського народа. Недовго пожив Шевченко по тяжкім заслання, яке не зломило його духа, але забрало йому здоровля. Помер 26 лютого 1861 р. Не діждався оповіщення про знесення крѣпацтва, що против його ціле життя боровся. Тіло його перевезено на Україну і поховано на Чернечій могилі коло Канева над Дніпром. Весь сорокміліоновий український народ почитає його як найбільшого свого поета-пророка. Його писання ставлять його в один ряд з найбільшими поетами світа.

Борба Шевченка против крѣпацтва.

Як крѣпак зазнав Шевченко на власній шкірі панських канчуків. Викуплений добрими людьми з неволі, не забув він про міліони братів мужиків, що мучились в крѣпацькім неклі. Та як він міг забути, коли ціле своє життя віддав він на службу найменшому братові, закріпощеному народові. Більшість його творів переповнена образами крѣпацької неволі.

У тій хатині у раю,
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая,—ніколи
І помолитись не дають,
Там матір добрую мою,
Ще молодую,—у могилу
Еужда та праця положила;
Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині.... а ми
Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята...,

.
Такі, Боже наш, діла
Ми творимо у нашім раі
На праведній Твоїй землі!
Ми в раі пекло розвели,
А в Тебе другого благаєм.
З братами тихо живемо,
Лани братами оремо,
І їх сльозами поливаєм.

З великої розпуки не міг поет дивитися на
це, що діялось по наших селах:

Душе моя!

.
Хіба ти не бачиш?
Хіба ти не чуєш людського плачу?
То глянь, подивися! А я полечу
Високо-високо зи синії хмари:
Немає там власти, немає там кари,

Там сміху людського і плачу не чуть.
Он глянь у тім раї, що ти покидаєш,
Латану свитину з каліки здіймають,
З шкурою здіймають, бо нічим обуть
Панят недорослих. А он распинають
Вдову за подушне, а сина кують
Єдиного сина, єдину дитину
Єдину надію, в військо оддають,
Бо його, бач, трохи... А он-де під тином
Опухла дитина голодная мре,
А мати пшеницю на панщині жне.

Сльози тиснуться до очий, коли, читаємо:
Мій краю прекрасний, роскошний, багатий!
Хто тебе нищив? якби розказать
Про якого-небудь одного магната
Історію правду, то перелякать
Саме пекло можна! А Данта старого
Полупанком нашим можна здивувать.
І все-то те лихо, все, кажуть, од Бога!
Чи вже-ж йому любо людей мордувать?
А за-що сердешну мою Україну?
Що вона зробила? за-що вона гине?
За-що її діти в кайданах мовчать?!

Шевченко нікого не зненавидів в життю. Та
бачучи знущання панів і полупанків над нещасни-
ми крпаками, не міг ніколи про це говорити
спокійно, без обурення:

Пани песиті, пузаті на рай твій, Господи, плюють,
І нам дивитись не дають з убогої, малої хати.

Огненним словом, Божого посланника-пророка
лаяв Тарас нелюдків-панів, що зробили пекло із

земського раю; що торгують душами, точать кров
зі свого брата. Громовим, могутнім голосом запові-
дає він ім народню месть:

Схаменіться! будьте люде, бо лихо вам буде.
Розкуються незабаром заковані люде;
Настане суд, заговорить і Дніпро і гори
І потече сторіками кров у синє море
Дітий ваших...

Ніхто в Росії з українців ані з неукраїнців не
завдав таких сильних ударів крпацькому праву як
Шевченко. При кінці свого життя чув вже Тарас віщим
духом, що близький вже день знесення крпацтва, коли:

Спочнуть невольничі утомлені руки
І коліна одпочинуть кайданами куті.

Шевченко апостолом рівности і братерства.

Поет не признає поділу людей на кляси, стани
(сословіє), принесені на світ уродженням, чи оді-
дичені по предках. Царі, поміщики-дворяне чи му-
жики всі повинні бути після Шевченка в правах
людини зрівнані.

Усі на цім світі,
І царята і старчата Адамові діти!

Та нерівність станів є. Тому поет бунтується
із-за неї против царів, державного ладу, релігійних
установ, а навіть самого Бога. Його ідеалом часи
демократично-республіканського ладу на Україні,
коли не було холопа (мужика) і пана.

Братерська наша воля, без холопа і без пана
Сама собі у жупані розвернулася весела...

Шевченка знає тільки тих, що працюють руками чи головою і тільки для них просить Божого благословення.

Робочим головам, рукам
На сій окраденій землі
Свою Ти силу нізпошли!

.....
Трудящим людям, всеблагий,
На їх окраденій землі,
Свою ти силу нізпошли!

.....
Роботящим рукам, роботящим умам
Перелогі орать, думать сіять, не ждять
У посіяне жать — роботящим рукам.

А вже-ж, хоч виступає Шевченко против ріжниць клас, даної самим уродженням, годиться він з істнованням людей богатших, наколи їх майно добуте власною чесною працею. Од богатших та інтелігентнійших вимагає однак поет, щоби они любили біднійших,, просвічали менш тямучих.

Обніміте-ж брати мої, найменшого брата,
Нехай мати усміхнеться, заплакана мати!

Шевченко републиканцем.

Як не любив Тарас свою Україну, як не славив її історичну минувшість, не згадує він про княжі часи на Україні тому тільки, що князі є монархами. З української бувальщини величає він тільки ті хвилі, коли Украина була републикою або боролася за републиканський лад то є часи

борби українського народу за незалежність або за автономію. В поемі „Саул“ каже Тарас, що монархія повстала дорогою розбою на спокійній досі землі, у всіх сторонах Китайсе, Індія, Росія, Єгипет чи біблійна Палестина. Монархізм є одною з причин війн на землі.

... Лягло кістками
Людей муштрованих чи мало?
А сльоз? а крові? утопить
Всіх царів світа би стало
З дітьми і внучатами, втопить
В сльозах удових... А дівочих,
Пролитих нишком серед ночі?
А матерніх горячих сльоз,
А батьківських, старих, кривавих?
Не ріки,—море, розлилось,
Огненнее море!.. Слава, слава
Хортам, і гончим і псарям,
І нашим батюшкам царям!
Слава!

Монархію вважає Шевченко не тільки чимось непотрібним, але також шкідним, деморалізуючим чинником, що веде народи до фізичного і духового скарловатіння.

О люде, люде небораки!
На-що здалися вам царі?
На-що здалися вам псарі?
Ви-ж таки люди, не собаки!
Горе, горе!
Дрібніють люде на землі,
Ростуть і висяються царі!

Коли царі у Шевченка є всесвітніми шинкарями людської крові, то московський царат йому двічі ненависний. Навіть найбільші короновані голови Росії Петра І і Катерина ІІ-се найлютіші вороги України. Петро І вистроїв Петроград на українських кістках, він слав українських козаків на неминучу смерть в Персію, він вкоротив найдужче права України. Катерина ІІ завела крпацтво на Україні, зруйнувала запорожську Січ, заграбувала українські запорожські землі та віддала їх спровадженням чужим колоністам, а своїх підданих українців тим змусила виселюватись поза Україну на Кубань, Кавказ, Сибір.

Се той первий, що розпинав нашу Україну,
А вторая доконала вдову-сиротину.
Кати, кати, людоді! наїлись обоє,
Накраліся!
О, Боже мій милосерний! о, царю поганий!
Царю проклятий, неситий, гаспиде лукавий!
Що ти зробив з козаками? Болота засипав
Благородними кістками! Поставив столицю
На їх трупах катованих...

Шевченко против війни та за самоозначення народів.

В поемі „Кавказ“ вважає Кобзар війну Росії з черкесами та иншими магометанськими народами Кавказу розбоєм, знущенням неправди над правдою, сильного над слабшим. У творі „У бога за дверми“ малює він страшний образ знищення кіргізького краю у війні, веденій рабівничим царатом.

..... а з яру

Встає пожар і диму хмара
Святеє серце покрива.

І стала тьма, і од Уралу
Та до Тингиза, до Аралу
Кипіла в озерах вода.

Палають села, города,
Ридають люди, виють звірі
І за Тоболом у Сибірі
В снігах ховаються.

Хоч борбу гайдамащини з Польщею оспівує
поет як борбу о волю, однак плаче-сумує, що му-
сіло прийти до розливу братньої крові

Сонця мало, рясту мало і багато хмари!
Пекла мало... Люди, люди! Коли то з вас буде
Того добра, що маєте?

Коли не буде війн, кожен народ буде сам
вирішав свою долю. Це-ж Шевченкові слова:

В своїй хаті—своя правда, і сила, і воля!

Шевченко автономістом-федералістом і славянофілом.

Разом з українськими письменниками і діячами
Булішом, Костомаровим, Марковичем та іншими
був Тарас членом Кирило-Мефодієвського братства.
По статутам цього товариства мав кожен зі сла-
вянських народів українці, москалі, поляки, чехи,
серби, словінці, болгар, білорусини мати свою
окрему республіку, а вній повну автономію. Наука
малаб бути вселюдна і на рідній мові так, як і
урядування. Крепацтво малаб бути знесене разом

зі становими привилеями. Кожній людині мала-би бути запевнена свобода віри та особи. Всі чиновники мали-би бути вибрані. Всі ці славянські республіки мали-би творити одну велику спілку або федеративну-республіку. Федерація мала-би бути добровільна, не переводжена штиком. Думка про все-славянську федерацію виказує, що Шевченко був славянофілом. Це бачимо також в його поезіях.

І о диво! Труп встали і очі розкрили;
І брат з братом обнялися і проговорили
Слово тихої любови на віки і віки
І потекли в одно море славянській ріки.

Щоб усі славяне стали добрими братами.
І синами сонця правди.

Славянофілство Шевченка є инше як славянофілство Погодина, Каткова, Аксакова ти нинішніх московських чорносотевців. Они хотять, щоб усі славяни виреклися своєї віри, мови і республіканських ідей а прийняли казённое православіє, московський язик і піддалися цареславній руській монархії.

Шевченко а національна толерантність (терпимість).

Дехто хоче бачити в Шевченкові, на основі його писань, ворога народів московського, польського і жидівського.

А тим часом перевертні нехай підростають,
Та допоможуть москалеві господарювати,
Та з матері полатану сорочку здимати:
Поспішайте-ж, недолюдки, матір катувати!

Кобзарі нам розказали про війни і чвари

Про тяжкеє лихоліття про люті кари,
Що ляхи нам завдавали, як нас розпинали...

Хто знає докладнійше життя Шевченка, хто читав всі його твори, мусить, признати, що нігде у него нема накликування до національної ворожнечі супротив якого небудь народу. Шевченко як апостол вселюдського братання є ворогом національного канібалізму. Словом „лях“ означає Шевченко польського поміщика, який давив українського мужика на правобережній Україні. Тарас навіть кличе до братання з польським народом.

О так то, ляше, друже брате,
Неситіі ксьондзи, магнати
Нас порізнили, розвели;
А ми-б і досі так жили.
Подай-же руку козакові
І серце чистее подай
І знову іменем христовим
Ми оновим наш тахий рай.

Зміст творів Шевченка, де є мова о москалях, каже, що Тарас мав на думці не московський народ, але московський централізм і деспотизм. Против таких тільки жидів писав він, що жили соками українського мужика та помагали поміщикам знущатися над крпаками.

Шевченко а віра.

Багато українських уніяцьких попів ввважає Тараса ворогом католицької церкви за його виступ в поемі „Іван Гус“ против голови католицької церкви, папи римського.

Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить,
А на апостолським престолі
Чернець годований сидить,
Людською кровію торгує
І рай у найми оддає.

Православне і уніяцьке духовенство бачить в Тарасовім творі „Марія“ богозневагу (бохохульство), бо у ній виведена Пречиста Діва покриткою. Критика вже давно виказала, що богозневаги тут немає. Це звичайна поетичня свобода. Натомість всюди в Шевченкових віршах повно доказів глибокого, дитинячого, християнського чувства від найраніших літ до самої смерті.

За кого-ж Ти розпинався, Христе, сине Божий?
За нас добрих, чи за слово істини? Чи може
Щоб ми з Тебе посміялись? Воно так і сталося!
Храми, каплиці і ікони, і ставники і міри дим
І перед образом Твоїм неутомимі поклони
За кражу, за війну, за кров...

Тільки Бога благаю:
Не дай, Боже, в чужім краю
Згинуть у неволі!

Благословенная в женах!
Святая праведная мати
Святого Сына на землі!
Не дай в неволі пропадати
Летучі літа марно тратить!
Скорбячих радосте!

Все упованіє мое
На Тебе, мій пресвітлий раю,
На милосердіє Твоє,
Все упованіє мое
На Тебе, Мати, возлагаю,
Святая сило всіх святих,
Пренепорочная, благая!
Воззри, Пречистая, на їх
Отих окрадених, сліпих
Невольників...

Чи може так говорити богозневажник? Ні, сто раз ні! Шевченко є ворогом казьонної церкви, православна она, католицька чи яка лютерська. Він не може спокійно диватись на надуживання віри в справах політичних, станових. Віра не має бути покришкою самолюбства богатших або сильніших людей.

Не знаю,
Для чого справді ми читаєм
Святую заповідь його,
Честную кров його п'ємо
Мов у шинкаря меду чарку...

В нас дери,
Дери та дай
І прямо в рай,
Хоть і рідню всю забира!

Христос був один, євангеліє його одно. Все инше-це попівські додатки православної, католицької та лютерської церкви. Тому Шевченко кличе:

Молітесь Богові одному,
Молітесь правді на землі,
А більше на землі нікому
Не поклоніться! Все брехня
Попи й царі!

Церков на Україні, колись до злуки з Московою независима, колись з українськими проповідями і релігійними піснями, тепер чужа для Шевченка. Она підчинена царському синодві, з попами чиновниками, з чужою мовою в проповідях і піснях, видається поетови доловиною, що в їй похоронена Україна. Та Шевченко вірить в освободження церкви з царського ярма.

Церков домовина розвалиться, а з під неї
Встане Україна і розвіє тьму неволі
Світ правди засвітить, і помоляться на волі
Невольничі діти!

З твору „Кавказ“ та інших видно що Шевченко був против накидування своєї віри другому, значить обстоював її свободу.

Шевченко про свободу слова.

Царський уряд забороняв Шевченкові в садатах писати. Забороняв навіть давати йому папер і чорнило. Відбирав і нищив його малюнки. За писання свої потерпів Тарас засланням, а з ним утратою свого здоров'я і життя. Тому не міг він бути ворогом свободи слова. Він навіть прямо висказується в цім напрямі, коли в творі „Великий льох“ представляє царський уряд в особі ісправ-

ника, що переслідує українських кобзарів, які співають історичні думи як пр. про Богдана Хмельницького.

„Вы что дѣлаете плуты?“

„Та ми бачте, пане, співаємо про Богдана!“

„Я вам дам Богдана! мошенники, дармофды!

И пѣсню зложили про такогожъ мошенника!“

„Нас пане навчили!“ „Я вас навчу! завалитъ имъ!“

Взяли й завалили,—випарили у московській Бані—прохолоді!

Шевченко а наука.

Темнота є після Шевченка найстрашнішим нещастем, багато гіршим від неволі. Воля без світла велике лихо. Це бачимо і нині підчас революції в Росії.

Страшно власти у кайдани, уміратъ в неволі,

А ще гірше спати, спати і спати на волі.

І заснути на вік-віки і сліду не кинуть

Ніякого...

Безмежна непроглядна темряга по Укрині вибликує у Тараса розпучливі звуки болю і тугу за апостолами світла.

І день іде і ніч іде

І голову схиливши в руки,

Дивуешся; чому не йде

Апостол правди і науки.

Поет ворог царів, ворог галапасного панства-дворянства, не кличе однак: Проч з інтелігенцією! або Нащо нам школи?!... як це і нині лунає по

Росії поміж збаламученими темняками. Він чує, що правдиву волю, правдиве щастє може принести тільки просьвіта наука.

Учітеся, брати мої! думайте, читайте,
І чужому наўчайтеся, свого не цурайтеся!
Бо хто матір забуває, того Бог карає.

Наука повинна подаватись народові в його рідній мові, на Україні і там, де живуть українці, на українській. Та-ж Шевченко не хотів инакше писати для свого народу як по українськи. Кобзар хоче, щоб і од чужих ми училися і переймали але тільки те, що є добре. Цих українців, що приносять з чужої школи, з чужих країв шкідні ідеї, незгідні з душею-життям українського народа, нас і кличе до них з боєм:

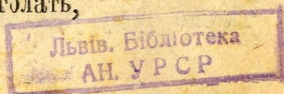
Ох якбита сталося, щоб ви не вертались,
Щоб там і здихали, де ви поросли!
Не плакалиб діти, мати б не ридала
Не чули б у Бога вашої хули;
І сонце не грілоб смердячого гною
На чистій, широкій на вольній землі.

Поет висміває сліпе наслідування чужих взір-
цір, брак самостійности думки, незнання своєї
мови, історії і життя народа.

О так то ви навчаєтесь у чужому краю!
Німець скаже: „Ви Моголи“ — „Моголи, моголи,
Золотого Тамерляна унучата голі“
Німець скаже: „Ви славяне“ — „Славяне, славяне,
Славних прадідів великих правнуки погані!“

Колись будем по своєму глаголять,

н. 634.

Як німець покаже, а до того й історію
Нам нашу розкаже.

Жіноча любов і материнство у Шевченка.

Немає в українськiм письменствi людини, що
умiла би краще вiрнiйше змалювати жiночу любов
з її радощами i стражданнями, як Шевченко. Пое-
ми Катерина, Тополя, Причинна i безлiч дрiбнiй-
ших перел псеzii-це пезрiване величання тихої,
широї, святої любови, яка всьо дає, а сама ни-
чо-го не бере, крiм чаші зневири, болю, розпуки, а з
нею i смерти. Хто-ж лuчше, як Шевченко, зрозу-
мiв тугу за вимрiяною, незнаною любовiю у само-
тної, жадної життi, а палкої серцем дiвчини, що
представлена в творах „Дiвочiї ночi“, „На-що
мiнi чорнi брови?! Хто ж лuчше за Шевченка змiг
вiдчути кривду заподiяну невинному жiночому серцю
осьпiваному в творах „Катерина“, „Лiлея“, „Вiдь-
ма“, „Марина“, „Княжна“?!

Идеалiзуючи ширu любов, стає Шевченко в о-
боронi покриток так, що деякi хотять бачити в
Шевченковi апостола вiльної любови, не звязаної
ничим иншим як законами серця.

Моя ти любо! мiй ти друже!
Не ймуть нам вiри без хреста,
Не ймуть нам вiри без попа,
Баби, невилньники недужi!

Та вiдш цей присвячений дiвчинi-крепачцi Лi-
керiї Полусмакiвнiй, з якою Шевченко хотiв же-
нитись, а не на вiру жити. Пiрвав зносини з нею
тiльки тому, що она хотiла повiнчатись з Шевчен-

ком не по любові, але з лакомства на панство“.

Хоч і не проповідував поет вільної любови, не робить він різниці між звінчаною жінчиною а покриткою, як що любов покритки була щирою, непродажною, або дівчина сталась покриткою не з власної вини. Покритка у Шевченка це найчастіше жертва солдатчини або крпацтва, тому він кличе:

Кохайтесь, чорнобриві, та не з москалями
Бо москалі — чужі люде, роблять лихо з вами.

Або вдругім місци:

Хрестітесь, дівчата! хрестітесь і не квапесь
На панів лукавих, бо згинете, осміяні,
Наробите слави, злої слави на сім світі,
А на тім Кохайтесь

Хоч і з наймитами, —
З ким хочете, мої любі
Тільки не з панами.

Кривда заподіяна покритці, це кривда нане-
сена невинній жертві, наруга над материнством,
злочин супротив прав людини. Ідею материнства
як ідею саможертви і безкорисної любови, ставить
Тарас так високо як ніхто в цілій українській лі-
тературі а може і в світовім письменстві. Колиб
Шевченко написав був тільки „Наймичку“, а більш
нічого, був би такою здобув ім'я великого поета.
А в творі „Наймичка“ так само як в „Сова“
„Неофіти“ величає Тарас любов матери.

Оспівуючи жіночу любов, тільки думав-мрів
про це Шевченко, що українське жіноцтво буде
читати залюбки його любовні речі.

Може найдеться дівоче серце, карі очі,
Що заплачуть на ці думи,—я більше не хочу,
Одну сльозу з очий карих і—пан над панами.

І дивне диво! Поет, що так умів співати про
любов, сам не зазнав в життю семейного щастя.
Умер нежонатим, хоч ціле своє многострадальне
життя думав:

Посажу коло хатини на спомин дружині
І яблоньку, і грушеньку, на спомин єдиній!
Бог дасть виростуть . . Дружина під деревами тими
Сяде собі в холодочку з дітками малими.
А я буду груші рвати, діткам подавати,
З дружиною єдиною тихо розмовляти:
— „Тоді, серце, як бралися, сі дерева садив я . .
Щасливий я!“ — „І я, друже з тобою щаслива!“

Шевченко-поет правди.

Шевченкове життя—це незаспокоєна жадоба
правди, вічне шукання за нею. Він благає о неї
у Господа як о найвище добро, він просить музу,
щоби вела його тільки стежкою правди.

Меніж, о Господи подай
Любити правду на землі!
Учи незложними устами
Вказати правду!

Він вірить, що правда запанує на землі.

Чи буде правда між людьми?..
Повинна бути, бо сонце стане
І осквернену землю спалить

Поет знає навіть час, коли здійсняться його
сподівання про правду.

Тоді як, Господи, святая
На землю правда прилетить
Хоч на годиночку спочить,
Незрячі прозрять, а кривії
Мов сарна 'з гаю помайнують,
Нічим отверзуться уста,
Прорветься слово, як вода,
І дебр— пустиня не полита,
Сцілющою водою вмиа
Прокинеться.

Здійснення правди буде по Шевченкові вигля-
дати так, що не буде різниць станових між людь-
ми, але всі люде будуть собі тільки людьми.

І на оновленій землі
Врага не буде супостата,
А буде син, буде мати
І будуть люде на землі.

Зверхним знаком правди є слово, тому у поета
правда і слово-це одно.

Щоб наша правда не вмірала,
Щоб наша слово не пропало.

Тому вірить Тарас, що огненне слово заго-
ворить і розтопить людські серця, підкріпить о-
кривджених і бездольних, освідомить незрячих, під-
несе їх на вищий ступінь знання і моралі.

Возвеличу

Малих отих рабів німих!

Я на сторожі коло них

Поставлю слово.

Слова Шевченка про правду не були пустим звуком без змісту. Ніколи не поступився перед неправдою, ціле життя терпів для правди і смерти пожив задля неї.

Шевченко-поет всепрощення.

Христові слова на хресті „Прости їм Господи, бо вони не знають, що творять!“ пробиваються всюди в Тарасових поезіях.

О так, люди, наuczайтесь
Ворогам прощати!

Шевченкова „Відьма“ прощає тому панові, що пустив її покриткою, знеславив її і свою власну дочку та сина її від себе забрав в лакеї. Навіть неситий цар Нерон в „Неофітах“ що образково представляє деспотичного московського царя, діждеться цього, що жертви його знущання, душі мучеників, прилетять до царя перед смертю і йому простять.

Припливуть
І прилетять зі всього світа
Святії мученики -- діти
Святої волі; круг одра,
Круг смертного твого предстануть
В кайданах і... тебе простять.

Любов Шевченка до України.

Справді, зайвим є говорити окремо про любов Шевченка до України. А вжеж всі ід і що їх він проповідував в своїм житті, в своїх писаннях,

кермовані любовю до України. Любов рідного краю-се не пусті слова у поета. Богато в Росії говорить і викликає патетично слово „родина“ та думає при цім о цілій, єдиній, неділимій Роїсії, зі всіми її народами. А в буденнім житті мають ці самі декляматори про „родину“ слова погорди для кіргіза, башкіра, чи остяка, ненависть до клятого „армяшки“, а для українця хиба любов до його сахару, борщу, галушок, гопака, а лайку клятий хохол“ або „мазепинец“, коли він хоче учитися на рідній мові.

Шевченко любить Україну. Це доказав він своїм мученичим життям. Любить свою неньку, хоч її сорочка обідрана і полатана, хоч она йому нічого не дає. Любов України така безмежна, що веде його до виступу против Бога.

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Шо прокляну святого Бога,
За неї і душу погублю.

Та як не любити тої України, як для него нічого кращого понад Україну немає?!

Здається, кращого немає
Нічого в Бога, як Дніпро
Та наша країна.

В тузі за ревучими порогами Дніпра, за зоряним небом, вишневыми садками, забуває поет хвилино про цю біду-горе закрепощеного народа. Він бажав, щоб і другі любили свою Україну, що:
Обідрана, сиротою
Понад Дніпром плаче.

Любіться, брати мої, Україну любіте!
І за неї безталанну Господа моліте!
Свою Україну любіть
Любіть її... время люте,
В останню, тяжкую минуту.
За неї Господа моліть!

Безмежна туга за Україною на засланні ви-
ливається у поета в такий розпучливий спосіб, що
ніодин поет світа йому, в тім не дорівняв. А всеж
байдуже йому, що він умре на чужині; байдуже,
що ніхто про него не згадає, але неоднако йому,

Як Україну злі люде.
Присплять, лукаві, і в огні
І окраєнную, збудять;
Ох, неоднаково мені!

І так він хоче поступитись зі своєю тугою
за Україною, зі своїм страхом перед смертю на
чужині, а щоби тільки його Україна була щаслива.
З любови до України не знає иншого посмертного
життя, як літати душею над могилами, степами
рідного краю (Кавказ). Навіть на день перед смер-
тю ще згадує в посліднім своїм творі про Україну.

Любов до України—це любов до її землі, степів
рік, садочків, солом'яних хат, неба, людий з їх ра-
дощами і стражданнями, любов до української бу-
вальщини. Це не є хороблива любов шовініста, бо
поет ганьбить багато національних героїв за їх са-
молюбство, жадобу влади, гнет таки свого брата.
Він і Богданові Хмельницькому не прощає його
промахів.

Раба, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття ваші пани,
Ясновельможні гетьмани!

Шевченко-пророком і мучеником.

Колиб Тарас жив в часах старожидівських пророків, станув би він зі своїми писаннями поруч Осії, Еремії, Іезекіїла, Давида. Якби він жив в перших віках християнства бувби зачислений в почет мучеників. Ідеї, що він їх голосив, є євангелськими правдами. Шевченко не тільки їх проповідував, але жив по ним і потерпів за це мученичу смерть. Не є це ніякою богозневагою назвати Шевченка сьятим мучеником—страдником. Шевченко терпів за міліони.

Пророки бачать на многі літа наперед це, чого не можуть видіти їх сучасники. Візмім російську революцію з 1917 р. а з нею воскресіння України. Чи багато з ними прийшло таких корисних, можливих до здійснення гадок, що їх не стрінемо вже перед 70—80 літами в писаннях Шевченка. Автономія, федерація, республіка, свобода, слова, віри, особи, рівність станів це ж вже речі проповідувані мужицького українського дитиною з Моринець ще за часів самодержця Миколи І.

Шевченко-всесвітній поет.

Шевченко є найбільшим українським поетом, але рівночасно є він великим вселюдським поетом. Його ідеї правди, волі добра, рівности, братерства ведуть до збратання всіх народів. Правда, він

співає тільки про Україну і задля України, але гадки підношені ним, дадуть примінитися до цілого людства. Він і сам пророкує велику, вільну, оновлену сімю, в яку колись всі народи світа злиються. Можливий закид інтернаціоналістів, що Шевченко прямо не співає для цілого людства, тільки дивиться на світ через скла України, є неоправданий. Цілий світ любити, для цілого світа працювати—це пусті слова без зерна правди. Такий чоловік легко може любити цілий світ, бо це його до нічого не обов'язує. Хто деклямує про цілий світ, цілу людськість цей покриває цією декламацією власне неробство, самолюбство, бо на ділі не подасть руки своєму сусідові а часто є катом своєї сімі.

Шевченко а українські переселенці.

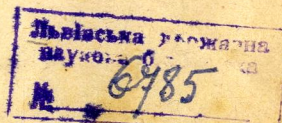
Шевченко плаче в „Розритій могилі“ про синів України на чужій роботі. Він і страждав на засланні поза Уралом в оренбурзькій губернії, киргизських степах, над Аральським озером і за Каспійським морем. Коли народ на корінній етнографічній Україні повинен Шевченка почитати як свого найбільшого генія-пророка, апостола цілого українського народу, то для переселенців поза Уралом повинна його особа бути подвійно святою. Українські переселенці поза Уралом не вийшли з України по своїй волі, але утікали перед голодом, холодом і царським гнетом. і Шевченко не жив тут на Сибірі по своїй волі.

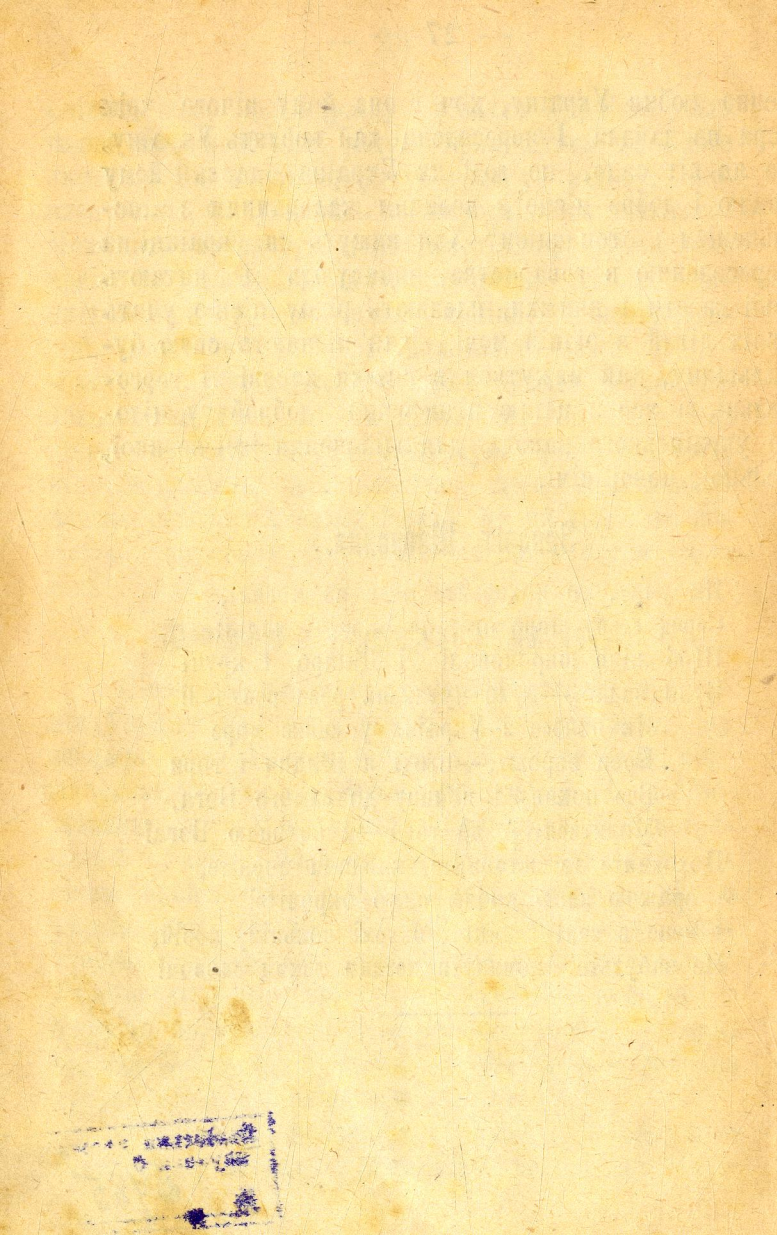
Українські переселенці повинні наслідувати Шевченка і вводити в життя його великі ідеї. Шев-

ченко любив Україну, хоч і она йому нічого крім горя не давала. І переселенці хай люблять Україну, не як кіт сало, не тоді як Україна дасть йому землю і добре місце з великим жалованням з „освещенієм і отопленієм“ Хай в'яжуться українці на переселенню в товариства, виписують і читають свої газети і книжки, плекають рідну пісню, учать своїх дітей в рідній мові, хай пізнають свою бувальщину, хай в'яжуться в спілки касові і торговельні, а все з цілюю піднесення добробуту цілого українського народу, для здійснення ідеї великої, вольної, нової сімі.

Заловіт Шевченка.

Як умру, то поховайте мене на могилі,
Серед степу широкого, на Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі і Дніпро, і кручі
Було видно,—було чути, як реве ревучий!
Як понесе з України у синєє море
Кров ворожу,—отоді я і лани і гори
Все покину і полину до самого Бога,
Молитися. А до того—я не знаю Бога!
Поховайте та вставайте, кайдани порвіте,
І вражою злою кровю волю окропіте!
І мене в семі великій, в семі вольній, новій,
Не забудьте помянути незлим тихим словом!

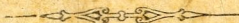

Своїй любій дружині Камілі присвячує автор

Українська Громада м. Троїцька випечатала в
слідуючі книжочки:

1) Про автономію і федерацію	ціна 15 коп.	п.
2) В школі наша будучність	„ 35	„
3) Ідеї Тараса Шевченка	„ —	„

Р/1
81
6785
1981

БІОТЕКА
ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

~~11.634~~

~~85155~~